

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

(Բ. Կիրակի Յիսնակաց)

(Ա. ԹԵՍ. Դ. 1-11)

Իրաւամբ Առաքեալը իր մտածումին մէջ այնքան սերտիւ կը միացնէ այս երկու առաքինութիւնները, որոնք մարդկային կեանքին եւ բնաւորութեան մէջ ալ տնկակից են արդէն իրարու:

Ժուժկալ անձինք միայն աշխատասէր են իսկապէս, վասն զի առաջին հանգրուանը՝ ուր շուայտ եւ ցոփ կենցաղը կ'առաջնորդէ մարդը, ծուլութիւնն է:

Հոգիին ինչպէս եւ մարմինին ոյժը, կ'ըսէ Պոսիւէ, պտուղն է ժուժկալութեան: Անով է որ մարդ իր մէջ կը ստեղծէ պիրկ բայց քաղցր գորութիւն մը, որով կ'իշխէ հոգիին բոլոր բարի բերումներուն եւ յախուռն ու անկարգ հակումներուն վրայ, ու այդպէս տէր կ'ըլլայ իր անձին:

Ինքզինքին տէր է արդարեւ նա՝ միայն, որ կրնայ սանձ դնել իր հանդիմանքներուն եւ կիրքերուն, եւ չթողուլ որ իր մէջ հոգեկան կեանքը բարձրացնող ազնուագոյն յոյզերը ստորադասութիւն պղտոր եւ գոեհիկ միտումներու: Մին՝ ամենէն կարելորդ յատկանիշներէն, որոնցմով պէտք է --- ուշագրաւօրէն զանազանութեամբ հեթանոսականէն --- բնորոշութիւն ֆրիստոնէին բարոյական կեանքը, պէտք է լինի ոչ միայն այդ վիճակը, իբրեւ կեանքի առհասարակ բնականոն եւ աստուածահանոյ պայման մը, այլ մանաւանդ այդ ուղղութեամբ օրըստօրէ աւելի յառաջադէմ աստիճանով շեշտուած այն ձկտումը, որ Քրիստոսով մեզի աւանդուած սկզբունքներուն եւ պատուէրներուն խորհրդածութեամբը՝ ամէն վայրկեան աւելի պայծառօրէն պիտի յիշեցնէ մեզի թէ ի՞նչ է Աստուծոյ կամքը:

Եթէ ֆրիստոնեան կարենայ այսպէս

աննկատ դատումով եւ զգաստ սրտով լսել իր հաւատքին ձայնը, պիտի հասկնայ իսկոյն թէ ընտանեկան բարոյականի ամենէն էական պայմաններէն, անոր ամենէն հիմնական ամբողջութիւններէն մին է սրբութիւնը, ժուժկալութեան ամենէն ողջախոհ ձեւը, որով մարդ կարող կ'ըլլայ ինքզինքը հեռու պահել խառնազնաց գարշութիւններէ, թոյլ չտալով որ իր անձին եւ տան պատիւը արատաւորութիւն կած բարբի տոփոտ թաթաւումներով:

Աստուծոյ ըմբռնումն է ճշմարիտ բարոյականին սկիզբը. այդ է գլխաւոր պատճառը որ բարոյականութենէ զուրկ է կենցաղը հեթանոսաբար ապրողներուն, վասն զի Աստուծոյ նկատմամբ անոնց ունեցած ծանօթութիւնը մոռալ եւ խուլ է ամպի պէս. եւ այդ իսկ պատճառաւ է դարձեալ որ պէտք է բարձր լինի բարոյականը ճշմարիտ ֆրիստոնեանքներուն, որոնց զգացումն ու գիտակցութիւնը այնքան լուսաւորուած են այդ մասին:

Սեռական ցանկութեան անսանձ յանախանքը ոչ միայն ֆիզիքապէս եւ հոգեպէս կը քանդէ երթակային անձը, այլ նաեւ լպիրշ հետամտութիւններով աւերում կը սփռէ դէս ու դէն, կործանելով ուրիշներուն եւս կեանքն ու պատիւը: Անոնք որ այդ ուղղութեան վրայ կը լարեն իրենց կեանքին գիծը, կ'անարգեն ոչ միայն մարդը՝ իրենց անձերուն մէջ, այլ նոյն ինքն զԱստուած, որ ստեղծած է զմեզ ոչ թէ որպէս զի պղծագործ զառաժումներուն քայքայեմէ հոգւոյն տաճարը, որ մեր մարմինն է, այլ որպէս զի ապրիմ սրբութեան մէջ, վայելելով արարչութեան խորհուրդին օրհնութիւնը:

Որքան արդար է այս մասին Աստուծոյ կամքը, որուն զգացումն ունինք

ամենքս մեր խղճին խորը՝ ազդեցութեամբ Ս. Հոգւոյն, նոյնքան խիստ եւ խոր է նաեւ հակառակին համար իր վրէժխնդրութիւնը, որ ինքնին՝ այսինքն բնականօրէն ի յայտ կու գայ յառաջ եկած մարմնական եւ հոգեկան փլուզումներուն մէջ, երբ կ'անտեսենք կամ կ'ոտնակոխենք իր կամքը:

Ըսուեցաւ վերեւ թէ ժուժկալ անձինք մանաւանդ աշխատասէր են: Նոյնքան ճիշդ պիտի ըլլար իր շրջեալ ձեւին մէջ կարդալ այս նախադասութիւնը, մտածելու համար թէ աշխատասէր անձերը ամենէն աւելի ընդունակ են ժուժկալ կեանքի: Արդարեւ, ինչպէս ըսուած է, աշխատասիրութիւնը մենէ կը հեռացնէ երեք չարիքներ. ձանձրոյթը, կարօտութիւնը, բայց մանաւանդ մոլութիւնները: Դատարկապորտ մարդը բաց դուռն է, ուր անարգել կը մտնեն չարագործները:

Ոչինչ պէտք է ընդունիլ, հարկ է ստանալ ամէն բան: Նիւթական ինչք, բարոյական յառաջացում, մտաւորական զարգացում, եւ ինչ որ կրնայ առաւելութիւն մը բերել մեզի, այդ ամէնը պէտք է առնենք ճիշդ մը կամ արժէքի մը փոխարինութեամբ միայն: Իսկապէս քրիստոնէական է այս սկզբունքը, որ կնքուած է Առաքելական մեծ պատգամով. «Որ ոչն գործիցէ, կերիցէ մի»: Ով որ իր միտքը կը վարժեցնէ այդ կերպով խորհելու, եւ իր խիղճը՝ չչեղելու բնաւ այս բարոյական ուղղութենէն, շուտով կը վայելէ նիւթական կամ տնտեսական անկախութեան բերկրանք: Անիկա, ինչ դիրքի վրայ ալ գտնուի, չարհամարհեք բնաւ, եւ ընդհակառակն պատուաբեր

միայն կը նկատէ իրեն համար իր անձնական տփնուամներով՝ իր քրտինքին գինովը իր ապրուստը ու հանգիստը շահելու ողջմտութիւնը:

Ու այդպիսիներն են ընդհանրապէս որ կ'աշխատին միշտ գոհ, եւ կ'ապրին երջանիկ, վասն զի հանդարտ է իրենց խղճմտանքը, զոր չվրդովեր ոչ մէկ բիծ կամ խէթ, վասն զի որեւէ ուրիշէ աւելի իրենք են մանաւանդ որ գիտեն թէ Աստուծոյ օրհնութեան եւ իրենց ջանքին միայն կը պարտին իրենց ստացուածքը, թէ «իրենցն է հացը որ կը խշխշայ իրենց հասկերուն մէջ», ու իրենք չեն երբեք յոյլ ժառանգորդները «մեռելներով աղբուած մեծ դաշտերու»:

Դիտուած է թէ աշխատութեան նկատմամբ այդ պարկեշտ ըմբռնումն ունեցող եւ կեանքի զգացումը երանաւէտուած այդ փաղցրութեամբ ճաշակող մարդիկ են որ աւելի բարեգութ կը լինին այլոց հանդէպ, քան անոնք որ, դիպուածին այս կամ այն փայլէն նպաստաւորուած, իրապէս եւ իրաւապէս աւելի պարտաւոր էին թերեւս իրենց բնական ժառանգակիցները նկատել ճակատագիրէն հալածուած դժբախտները:

Այո, որովհետեւ իր անձին հոգեկան եւ մարմնական կառավարութեանը տիրացած եւ այդ կերպով կանոնաւորուած իր իմացական եւ ֆիզիքական ոյժերով բարոյական եւ նիւթական անկախութեան հասած մարդուն սիրտը, զուարթ եւ հզօր, առաքինութեան գանձարան մըն է, ու անոր մէջ ամենէն մեծարժէք գոհարներէն մին՝ ընկերին սէրը, կամ, Առաքելին բառով, եղբայրասիրութիւնը:

Թ. Ե. Գ.